

УДК 378.147:37.014.5(477)

Л.В. Шелудько, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ

У сучасному світі освіта відіграє ключову роль у формуванні соціальних, економічних та політичних процесів. Викладачі є основними агентами змін у цій сфері, адже їхня компетентність, професіоналізм та вміння адаптуватися до нових освітніх викликів безпосередньо впливають на якість освіти. Україна, як країна, що прагне до інтеграції в європейський простір, активно переймає європейський досвід у сфері підвищення кваліфікації викладачів, спираючись на стандарти Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) та Болонський процес.

В Європі підвищення кваліфікації викладачів є обов'язковим компонентом професійного розвитку. Особливого значення надається розвитку таких компетентностей, як гнучкість, інноваційність, вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, а також здатність працювати в міждисциплінарних командах. Пріоритетом є принцип навчання протягом усього життя (lifelong learning), що дозволяє викладачам постійно оновлювати свої знання і навички відповідно до потреб ринку праці та суспільних викликів.

Європейські країни активно впроваджують програми мобільності для викладачів. Наприклад, за програмою Erasmus+ викладачі мають можливість стажуватися у закордонних вишах, обмінюватися досвідом з європейськими колегами та опановувати нові методики викладання. Ці програми сприяють розвитку міжкультурної компетентності та дозволяють інтегрувати нові практики у національну освітню систему.

Україна також активно реформує систему підвищення кваліфікації викладачів, наближаючи її до європейських стандартів. Важливим кроком стало ухвалення закону «Про освіту» у 2017 році, який передбачає реформування всієї системи освіти. Одним із ключових аспектів закону є інтеграція положень про постійне професійне зростання викладачів та забезпечення умов для їхнього навчання протягом усього життя.

Одним із ключових напрямків підвищення кваліфікації є розвиток педагогічної майстерності та інноваційних методик викладання. Європейські освітні стандарти наголошують на важливості студент-орієнтованого підходу, де основною метою є розвиток

критичного мислення, самостійності та здатності студентів до саморозвитку. Українська система освіти, адаптуючись до цих вимог, пропонує викладачам різноманітні програми для вдосконалення цих навичок.

Ще одним важливим аспектом є розвиток дослідницьких компетентностей викладачів. У країнах ЄС активно підтримується науково-дослідницька діяльність викладачів, що дозволяє їм бути в курсі нових наукових досягнень та інновацій. В Україні також впроваджуються програми підтримки викладачів, які займаються науковими дослідженнями, зокрема у співпраці з європейськими колегами.

Однак, попри активні зусилля щодо підвищення кваліфікації, в Україні все ще існує низка викликів. Перш за все, це обмежене фінансування освітніх програм та недостатнє державне фінансування професійного розвитку викладачів. Крім того, недостатньо розвинена інфраструктура для проведення курсів підвищення кваліфікації, особливо в регіонах. Ще однією проблемою є нерівний доступ до програм мобільності, оскільки участь у міжнародних програмах стажування зазвичай обмежена для викладачів із невеликих навчальних закладів.

Важливо також відзначити, що не всі викладачі готові до змін. Багато з них стикаються з труднощами у використанні нових методик, зокрема цифрових технологій. Це вимагає додаткових зусиль для адаптації до сучасних умов навчання та потребує проведення додаткових тренінгів та курсів.

У світлі реформ вищої освіти, Україна продовжує рухатися в напрямку європейських стандартів у підвищенні кваліфікації викладачів. Впровадження дистанційних програм навчання, розширення доступу до міжнародних програм стажування та розвиток системи підтримки наукових досліджень викладачів стануть основою для успішної інтеграції України у ЄПВО.

Однак для повної реалізації цього потенціалу необхідна підтримка з боку держави у вигляді фінансових ресурсів та створення умов для всебічного розвитку викладачів. Підвищення кваліфікації викладачів є ключовим фактором успіху освітньої реформи в Україні, що сприятиме підвищенню якості освіти і підготовки студентів до викликів сучасного світу.

Підвищення кваліфікації викладачів в Україні є необхідною умовою для успішної інтеграції в Європейський простір вищої освіти, оскільки ця інтеграція потребує гармонізації освітніх стандартів з європейськими. Українські викладачі мають бути підготовлені до

роботи в умовах міжнародної освітньої системи, що вимагає не лише знання новітніх педагогічних методик, а й глибокого розуміння специфіки європейських вимог до викладання. Це включає в себе адаптацію до інклюзивного підходу в навчанні, використання інноваційних технологій, а також впровадження практик, орієнтованих на студентів, з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і талантів.

Впровадження європейських стандартів сприятиме підвищенню якості викладання в Україні через акцент на постійному професійному розвитку та науково-дослідницькій діяльності викладачів. Європейський простір вищої освіти передбачає активну участь викладачів у міжнародних програмах обміну, участь у наукових конференціях і співпрацю з закордонними колегами. Це дозволяє викладачам не лише впроваджувати інноваційні методи викладання, але й бути в курсі актуальних наукових досягнень, що підвищує загальну якість вищої освіти в країні.

Незважаючи на існуючі виклики, такі як обмежене фінансування, недостатня підтримка з боку держави та технологічні труднощі, пов'язані з впровадженням нових освітніх технологій, Україна має значний потенціал для вдосконалення системи підвищення кваліфікації викладачів. Основними напрямками розвитку цієї сфери мають стати впровадження системи дистанційного навчання для викладачів, розширення доступу до міжнародних програм мобільності, розвиток інфраструктури для підвищення кваліфікації на місцевому рівні, а також збільшення державної підтримки на всіх рівнях.

Отже, підвищення кваліфікації викладачів в Україні має бути всебічним і багатогранним процесом, який включатиме як підвищення педагогічної майстерності, так і наукову роботу. Лише за умови постійного професійного розвитку викладачів можна досягти високих стандартів освіти, що відповідають європейським вимогам і сприятимуть інтеграції України в Європейський простір вищої освіти.

Інформаційні джерела

1. European Commission. Education and Training in Europe 2020. - Режим доступу: <https://www.voiced.edu.au/content/ngv%3A60924>.

2. Erasmus+ Program. Key Action 1: Mobility of Individuals. - Режим доступу: https://www.you-net.eu/erasmus-programme-guide.html?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwmaO4BhAhEiwA5p4YL1n4U1bwOiledWwahCLKSFALZYkAUP_hGqi_OUYv2zHEzVIomdOFZxoCX4sQAvD_BwE.

3. Закон України «Про освіту». - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

4. OECD. Teaching and Learning International Survey (TALIS) Report, 2020. Режим доступу: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/talis.html>.